

Світлиця Шевченкового заповіту

(Літературно-музична композиція)

Мета: розширити знання учнів про життя Т. Шевченка, ознайомити учнів з його поезією, розкривати красу поетичних образів, домогтися замилування учнями поетичним малюнком природи. Виховувати бажання глибше ознайоми-тися з біографією Великого Кобзаря

Обладнання: портрет Т. Г. Шевченка, книжкова виставка, «Кобзар», репродукції картин Шевченка, чисте полотно рушника, червоні та чорні стрічки, які символізують сторінки життя Т.Шевченка, відеопрезентація, мультфільм «Садок вишневий коло хати», відеоролики – міжпрограмні заставки каналу СТБ, де звучать рядки поезій.

Кабінет стилізовано під українську світлицю.

На захід запрошена керівник гуртка бандуристів РЦДЮТ В.М. Душейко, яка виконуватиме твори Т.Г. Шевченка.

Це був Поет. Поет з родини бідної.

А душу мав розкрилену, як птах.

Гарячим болем і живою піснею

Його слова - в народу на вустах.

А скільки ж раз його було розіп'ято

За правду, за Кобзар, і «Заповіт».

В душі народу словом заповітним він

Залишив вічний і глибокий слід.

Вчитель Сьогодні ми зібрались, щоб вшанувати пам'ять нашого видатного українця, Т.Г.Шевченка. Він є для нас і Батьком Тарасом, натхненним голосом цілого народу, її Пророком, і національною святинею. Кожне нове покоління, розкриваючи себе, покликане заново відкрити і національну духовну спадщину, тобто і ту спадщину, яку нам залишив славний син українського народу, видатний Кобзар – Тарас Шевченко.

Сьогодні, ми згадуємо його знову, щоб заглибитися в палке, пристрасне слово поета, перегорнути сторінки книги його життя. А оберегом буде звичайний український рушник – один з найважливіших символів нашого народу. Сьогодні ми будемо вишивати долю Тараса Шевченка на цьому рушникові червоними і чорними кольорами – символами

радості, щастя і смутку людського. Цей рушник поки що білий, бо ще не з'явився на світ той, кому судилося стати пророком України.

Корсун Діана 9 березня 1814 року, темної ночі, у селі Моринцях на Звенигородщині, в хаті Григорія Шевченка, кріпака пана Енгельгарда, блиснув у світі єдиний на все село вогник, - народилася нова кріпацька душа, а Україні – її великий співець – Тарас Шевченко.

Гресь Саша В похилій хаті, край села
Над ставом чистим і прозорим
Життя Тарасику дала
Кріпачка-мати, вбита горем.
Нещасна мати сповила
Його малого й зажурилась,
І цілу ніченьку вона
За сина-кріпака молилась
Корсун Діана Поява кожної людини – це завжди радість, де б вона не з'явилася: чи в просторому палаці, чи в бідній хатині.

(Заходить жінка, одягнена в селянський одяг, несе запалену свічку, ставить її на столик. До неї підходить хлопчик. (В ролі матері – Рябошапка Карина, 11 клас, в ролі малого Тарасика - Коля Майданник, 1-А клас))

Тарас: Матусю, а правда, що небо на залізних стовпах тримається?
Мати: Так, синку, правда.
(Жінка сідає на лаву, хлопчик біля неї, кладе голову на коліна матері, вона співає "Колискову!")
Тарас: А чому так багато зірок на небі?
Мати: Це коли людина в світ приходить, Бог свічку запалює, і горить свічка, поки людина не помре. А як помре, свічка гасне, зірочка падає. Бачив?
Тарас: бачив, матусю, бачив. Матусечко, а чому одні зірочки ясні і великі, а інші ледь видно?
Мати: Бо коли людина зла, заздрісна, скупа, її свічка ледь-ледь тліє. А коли добра, любить людей, ясно і світло це далеко видно.
Тарас: Матусю, я буду добрим. Я хочу, щоб моя свічечка світила найясніше.
Мати: Старайся, мій хлопчику (цілує в голівку, виходить, Тарасик лишається)
Вчитель Раннє дитинство Тараса звичайно вишиємо червоними кольорами – кольорами материнської і батьківської любові, любові його старшої сестри Катерини. (Вплітає Корсун Діана)

Євдоченко Віта Коли Тарасові було 8 років, його віддали в науку до дяка. Вчитися йому подобалося. Та недовго тривала наука. Коли хлопцеві виповнилося 9 років, від тяжкої праці померла його мама.

ТАРАСИК У тій хатині, у раю,
Я бачив пекло… Там неволя,
Робота тяжкая, ніколи
І помолитись не дають
Там матір добрую мою
Ще молодую – у могилу
Нужда та праця положила…

Єленецька Інна 20 серпня 1823р неня його ще молодою, померла на 32 – му році свого віку. На руках удівця залишилося п’ятеро сиріт: Микита – 12, Тарас – 10, Яритна – 8, Марія -4, Йосип-2. Щоб якось упоратися з сім’єю, батько Тараса одружився знову – взяв удову з трьома дітьми. Мачуха виявилася сварливою жінкою, недоброю. Вона зненавиділа чужих дітей, а особливо Тараса.

Вчитель Тепер в життя малого Тарасика вплітаються чорні кольори печалі, журби за мамою. (Вплітає Лагно Марія)

(міні-сценка. В ролі солдата – Лавріненко Володимир, в ролі мачухи – Кравченко Анна, 11 клас)

Мачуха: Проходьте, солдатику на постій. Вам тут буде добре в нас.

Солдат: Та в мене пропали гроші. Ви не знаєте, хто з ваших дітей їх міг узяти?

Мачуха: Украв Тарас.

Хоч він клявся і божився, що не брав, та я йому зв’язала руки, ноги, надавала різками, Три дні била, мордувала, не зізнається. Кинула в темну комору. Не зізнається. Та нічого, продам святкову спідницю його покійної матері, що в спадщину його сестрі Катерині залишилася – віддам гроші солдатику. (сходить із сцени)

Солдат: А справжній злодій виявився пізніше це був Степанко – син мачухи, він украв гроші і сховав у дуплі старої верби.

Вчитель На 11 році життя Тараса, 21 березня 1625р помер і його батько. Тарас пішов в найми.

Символом сирітства є чорна стрічка на рушнику життя нашого поета. (Вплітає Лагно Марія)

Хлопчики–пастушки

Женя Москаленко: Глядіть, хлопці, як високо вже сонце піднялося. Час нам повертатись в село на полуденок, а то знову їсти не дадуть, скажуть, що пізно прийшли.

Саша Костенко А й справді час нам вже йти

Влад Горобець А хто тут з вівцями останеться?

Антон Котляренко Та хіба вже Тарасик.

Саша Костенко Та де це він пропав?

Давид Падуряну Хіба не знаєш? Певно, десь у бур’яні сховався.

Женя Москаленко: Гей, Тарасе, а ходи но сюди-и-и-и! Тарасе-е-е-е!

Тарас (Віталій Брухно): «Мені тринадцятий минало»

Я пас ягнята за селом.
Чи то так сонечко сіяло,
Чи так мені чого було?
Мені так любо, любо стало,

неначе в бога...
Уже покликали до паю,
А я собі у буряні.
Молюся Богу.

Руся Волошаненко Життя Тараса дійсно було нелегким. Але золотим промінчиком була вірна щира дружба Тарасика і його сусідки Оксани Коваленко.

Оксана (Наталія В’юн): Ку-ку, хто я?

Тарас: Оксана, Оксана! Ти у вінку – найкраща за всіх панянок на світі.

Оксана: Чом же ти плачеш? Ох, дурненький, Тарасе, бач, як малий плаче. Давай я сльози тобі витру (витирає йому сльози)

Тарас: Оксана, Оксаночка (посміхнувся)

Оксана: Не сумуй, Тарасику, адже кажуть, найкраще від усіх ти співаєш, найкраще від усіх ти читаєш, ще й кажуть малюєш ти. От виростеш, будеш малярем, еге ж?

Тарас: Еге ж малярем.

Оксана: І ти розмалюєш, Тарасе, нашу хату?

Тарас: Еге ж... А всі кажуть, що я ледащо! Я буду таки малярем!

Оксана: Авжеж правда. А що ти ледащо, то правда. Дивись, де твої ягнята. Ой, бідні ягняточка, що чабан у них такий, - вони ж питоньки хочуть! Побігли швидше їх напоїмо!
(схопилися за руки і побігли)

Вчитель Ясне і чисте почуття дитячого кохання проніс Тарас через все життя. Дорогим ім'ям Оксана називав він героїнь своїх творів – найкращих українських жінок. Червону стрічку світлого дитячого кохання вплітаємо в рушник. (Вплітає Корсун Діана)

Єленецька Інна Після смерті батьків ким тільки не був Тарас: і свинопасом, і наймитом, і слугою дяка в школі, і учнем маляра, і кухарчуком, і козачком пана. Восени 1828р 15-річний Тарас виїхав разом з паном Енгельгардом у Вільно, а у 1831р переїздить разом з панами до Петербурга. Розлука з рідним краєм тривала довгих 14 літ.

Вчитель Ці роки вишиваємо чорними візерунками на рушникові життя. (Вплітає Лагно Марія)

Руся Волошаненко:

Україно! Україно!
Серце моє ненько!
Як згадаю твою долю заплаче серденько.
Лічу в неволі дні і ночі,
І лік забуваю.
О, Господи, як то тяжко
Тії дні минають.

Діана Черкас 22 квітня 1838р Тарасові Шевченку була куплена воля. 2500крб розбили кайдани кріпацтва, що сковали Шевченкові руки й голову. З того ж часу він навчається в Академії художеств і стає улюбленим учнем професора Брюллова. Шевченка природа нагородила так щедро, що за два роки самоуком він встиг перечитати і стати надзвичайно інтелігентною людиною.

Вчитель Довгожданний викуп із кріпацтва і здобуття волі вишиваємо червоною ниткою. (Вплітає Корсун Діана)

Марина Буренко 1840р був щасливим для Шевченка. За свою першу роботу масляними красками він був удостоєний срібної медалі другого ступеня.

Вчитель Цього ж 1840 року 26 квітня світ побачило й перше видання Кобзаря і на рушникові долі з’являються червоні кольори (Вплітає Корсун Діана)

Вчитель Поет, художник навіки зберігає образи рідного краю. Ось, навчаючись в Академії мистецтв в Петербурзі малює картини «Циганка-ворожка» (1841) та «Катерина» (1842). (розгляд картин на екрані)

І сьогодні вони за своєю документальністю можуть служити для вивчення елементів українського національного одягу. І зауважимо малював по пам'яті, бо хто там в Петербурзі знав як наші українські дівчата стрічки в'яжуть. Поїздки на Україну давали багатий матеріал для митця. З'являються твори «Селянська родина» (1843), «Селянське подвір'я» (1845), «Богданова церква в Суботові» (1845), «Чигирин з Суботівського шляху» (1845), «Мотрин монастир» (1845), «Чумаки серед могил» (1846). Про можливість перебування Тараса на Кіровоградщині (На пасіці)

Робота в Київській археографічній комісії (Тимчасова комісія для розгляду стародавніх актів) в 1845 - 1847 роках дала можливість Т.Шевченку подорожувати по Київщині, Полтавщині, Чернігівщині, Поділлю і Волині. Безпосереднє знання України, рідного краю дало можливість поету і художнику описувати події в своїх творах з історичною правдивістю та географічною точністю.

Вчитель Час, коли Шевченко займався улюбленою справою – малював і писав вірші відображуємо на рушнику долі червоною стрічкою. (Вплітає Корсун Діана)

Маша Лагно Після закінчення Академії Шевченко приїхав до Києва, працював художником, писав вірші про лиху долю бідних людей, був членом Кирило-Мефодіївського братства, яке боролося проти панів і царя. Коли заарештували братство, то знайшли вірші Тараса Шевченка проти панства. Жорстоко його покарали за це – десять років солдатської муштри, які підірвали здоров'я поета.

Вчитель Чорні стрічки вплітаються в його долю. Вирок царя – заборонити йому писати і малювати. (Вплітає Лагно Марія)

Саша Гресь

А він тужив за снігом...

В степах за Каспієм, і понад Аралом

хіба то сніг? Колючий, як пісок.

За десять літ, що вихором забрало

не раз згадав засніжений садок,

ставок замерзлий, в паморозі віти...

В оправі срібній дорогий кришталь.

О, думи мої! Де вас маю діти,

Кому повідаю гірку мою печаль?

Летіть , летіть в шалену хуртовину,

що вкриє всіх. І праведних, і грішних.

О, думи мої! Там, на Україні,

У ріднім краї навіть сніг тепліший...

Гарнець Аня: 1857рік - Шевченка звільняють із солдатчини. Він прибуває до Астрахані, потім до Нижнього Новгорода. Дізнається про заборону йому в'їжджати до Москви та Петербурга.

У 1859 році Т. Шевченко приїжджає в Україну. Він хоче придбати собі хатинку над Дніпром…, але не сталось так, як він мріяв.

Настя Теличенко Хворий поет доживав свій вік у Петербурзі. Він видав «Буквар» для недільних шкіл, планував випустити підручники. Але не судилося. Настав 1861р – рік, який почав підрахунок його останніх днів життя.

(палає свічка. До хати заходять мати і хлопчик)

Хлопчик: Стомилися, матусю?

Мати: Нічого,синку. Де руки, там охота, там спора робота. А без роботи кажуть і день

роком стає. Нумо готувати вечерю, бо скоро батько прийде.

(Заходить батько, вітається)

Батько: вечеря готова?

Мати: готова.
(Батько відрізує всім по скібці хліба)

Батько: А почитай-но, синку, "Кобзаря"

ВЧИТЕЛЬ І з того часу розлетівся Кобзар по всьому світу, а його «Заповіт» став своєрідним гімном визвольної боротьби українського народу. "Заповіт" був перекладений 1437 мовами світу.

УЧНІ ЧИТАЮТЬ «ЗАПОВІТ» РІЗНИМИ МОВАМИ

1. АНГЛІЙСЬКОЮ Руся

Волошаненко

When I die, let me be buried

In my beloved Ukraine,

My tomb upon a grave-mound high,

Amid the wide-spread plain,

That the fields, the steppe unbounded,

The Dnieper's plunging shore

My eye could see, my ear could hear

The mighty river roar,

When from Ukraine the Dnieper bears

Into the deep blue sea

переклав Джон Вір

2. російською Діана Ч

И когда с полей Украйны

Кровь врагов постылых

Понесет он вот тогда я

Встану из могилы

Подымусь я и достигну

Божьего порога,

Помолюся А покуда

Я не знаю Бога.

переклав Олександр Твардовськи

3. Кримсько-татарською Віка Євдоченко

Мени джыйып, къалкъынъыз ве

Узюнъиз бугъавларны,

Залым душман къаны иле

Ювынъыз диярларны,

Улу, урь бир аилеге

Бирлешильген куньлерде.

Унутмайып • эйи сёзнен

Хатырланъыз мени де.

переклав Ешреф Шем-ї-Заде

4. Німецькою Діана Корсун

Wenn ich sterbe, sollt zum Grab ihr

Den Kurgan mir bereiten

In der lieben Ukraine,

Auf der Steppe, der breiten,

Wo man weite Felder sieht,

Den Dnjepr und seine Hnge,

Wo man hren kann sein Tosen,

Seine wilden Snge.

переклала Гедда Ціннер

5. Циганською Інна Єленецька

Сыр лыджя́ла ра́т рувэ́нгро

Кри́г Украина́тыр,

Одова́ дывэ́с мэ джя́ва

Ду́р камлэ́ рига́тыр.

Ачява́ва ла... ушта́ва,

Ко дэвэ́л урня́ва,

Тэ-манга́в лэс... Акана́

Дэвлэ́с мэ на джина́ва.

переклав Лекса Мануш

6. Польською Саша Гресь

Pochowajcie, zanim sami

Kajdany zerwiecie

I posoką złą i wrażą

Wolność obmyjecie.

A mnie zaś w rodzinie waszej

Mocnej, świeżej, nowej

Przypomnijcie, wspominając

Łagodnymi słowy.

переклав Леон Пастернак

7. Білоруською Женя Москаленко

Як памру я, похавайце

На Ўкрайне мілай,

Сярод стэпу на кургане,

Дзе продкаў магіла:

Каб нязмеранае поле,

Дняпро і абрывы

Было відна, было чутна,

Як раве бурлівы!

переклав Янка Купала

8. Болгарською Наташа В’юн

Погребете ме, станете,
прангите счупете,
с вражи кърви свободата
щедро наръсете.
И в семейството велико,
свободно и ново
не забравяйте, спомнете
и мен с добро слово.

переклав Дмитро Методієв

9. Українською Лариса Дмитрівна

Поховайте та вставайте,
Кайдани порвіте
І вражою злою кров'ю
Волю окропіте.
І мене в сім'ї великій,
В сім'ї вольній, новій,
Не забудьте пом'янути
Незлим тихим словом.

Вчитель Т.Г.Шевченко залишив по собі велику творчу спадщину: 8 повістей, 1 драму, 286 ліричних творів, 1200 картин, із яких 150 портретів. Найвищою премією в літературному житті сьогодення є Шевченківська премія

У ці березневі дні весь прогресивний світ відзначає 200-річчя з дня його народження. Всі ми уважно слідкуємо за цими подіями і бачимо, наскільки широка тематика проведення заходів з нагоди цієї дати.

Вашій увазі пропоную один із проектів.

Фонд Миколи Томенка «Рідна країна», медіагруппа StarLightMedia і компанія Signal Red створили унікальний соціально-просвітницький проект . У ньому ведучі телеканалів, відомі українці, лауреати Шевченківської премії декламують рядочки віршів поета Вибраний для спецпроекту формат -міжпрограмні заставки. Вони з’явилися в ефірі 9 березня і транслюватимуться протягом кількох тижнів.

Показ відеороликів (рядки поезій Т.Шевченка читають Ніна Матвієнко, Наталія Сумська, Лілія Ребрик, Михайло Слабошпицький, Влад Яма, Ектор Хіменес Браво, Костянтин Томільченко)

А ось ще один проект – сюжетний відеоролик-мультфільм

Відео «Садок вишневий коло хати»

Вчитель А ще багато віршів, написаних Шевченком, покладені на музику. Це пісні «Заповіт», «Зацвіла в долині», «Реве та стогне Дніпр широкий», «Стоїть гора високая», «Думи мої думи», «Садок вишневий коло хати», «Ой, у полі калина» та інших.

У нас, на Олександрівщинні, пісенну творчість поета популяризує керівник гуртка бандуристів, людина, глибоко закохана в народну пісню, жінка з чарівним і неповторним голосом – Валентина Миколаївна Душейко, яка сьогодні у нас в гостях.

Пісні під акомпанемент бандури виконує Душейко В.М.

Вчитель Дві весняні дати: 9-10 березня, а між ними 47 років життя. Багато чи мало?

Для звичайної людини мабуть мало, а для такого генія, як наш Тарас стало достатнім, щоб ім’я його стало навіки безсмертним.
На рушникові мало місця, щоб показати всі миттєвості його життя. Сьогодні ми відобразили лише окремі моменти. Та в нас попереду ще достатньо часу, щоб пізнавати і розкривати сторінки життя видатного українця Тараса Григоровича Шевченка.